

100 років театру імені Марії Заньковецької

Григорій Шумейко у виставі «Марія Заньковецька». Режисер Федір Стригун. Львівський національний театр ім. М. Заньковецької.

Альбіна Сотнікова – Марія Заньковецька.

Оесь Федорченко, Альбіна Сотнікова, Орест Гарда у виставі.

Таке довголіття театру викликає глибоку повагу. До цієї дати і колектив, і саме місто ретельно готувались. Відремонтували приміщення театру – оновлено головний фасад та інтер'єр. В Українському художньому музеї, що неподалік, було розгорнуто виставку. Урочиста академія 19 листопада на честь ювілею вдалася на славу. Напередодні, 17–18 листопада, в приміщенні Львівського національного університету ім. І. Франка відбулась наукова конференція, організована завідувачем кафедри театрознавства, народним артистом України Богданом Козаком. Її учасники – театрознавці зі Львова і Києва – розкривали історію театру. В рамках наукового заходу презентували ілюстроване наукове видання «Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької. Час і долі. Книга перша (1917–1944)» (Львів: Каменяр, 2016).

До ювілею театр приурочив прем'єру вистави за п'єсою Івана Рябокляча «Марія Заньковецька». Театр звернувся до цього твору вже вдруге. Постановник теперішньої вистави Федір Стригун у 1970-х грав Миколу Садовського, тут він є постановником і виконує роль Адамовського – батька Марії, тим самим символізуючи спадковість поколінь. Вистава багатолюд-

на, чудово декорована і костюмована (художник Олександр Оверчук), її художній принцип – «короля грає свита». Йдеться не про короля, а королеву сцени – в неї яскраве життя й драматична доля, як і у всіх корифеїв, яким довелося пробивати імперську кригу заборон усього українського. Марію Заньковецьку на прем'єрі зіграла Альбіна Сотнікова, їй допомагало оточення – від Марка Кропивницького (Орест Гарда) аж до няні Горпини Захарівни (Надія Шепетюк) та генеральші Віри Гаврилівни (Таїсія Литвиненко). Офіцер Хлистов (Андрій Снісарчук) – чоловік геніальної акторки, який не відпускав її на сцену, хоч і обіцяв, – виглядає цікавішим за Миколу Садовського (Оесь Федорченко), а мало бути б навпаки. Та й у розповіді про творче життя героїні немало уваги взяли на себе персонажі, так би мовити, негативні: насамперед заздрісниця Агата Боярська (Наталя Поліщук-Московець), яка і силою голосу, й енергією руху намагалась довести свою вищість і врешті легко піддалась спокусі «солодкого пряника». «Імперську кригу» уособлюють театральний критик Стасов (Ігор Гаврилів) і чиновник Погожев (Петро Бенюк) – саме вони виконували місію зваблення корифеїв солодкими пряниками, тільки ті,

зрозуміло, не піддалися. Були свідомі своєї місії – творити український національний театр. Та «крига» потужним акордом прозвучала у фіналі. Генерал-губернатор Київської губернії Дрендель (Григорій Шумейко), котрий свого часу велів виставити з Києва трупу Марка Кропивницького впродовж 24 годин, після тріумфу трупи в Петербурзі приймає керівника трупи і вітає з успіхом. Та щойно Кропивницький заводить мову про виступи в Києві, він змінює тон і перетворюється на вірного пса імперії, його монолог перед мовчазним прохачем нагадує гавкіт: «Трупи "малоросійського" театру ще немає в Києві, а студентство вже одягає вишиванки і скандує: "Батько Марко їде!"». Вердикт імперського служачи – заборона! – актор зіграв на повну силу свого темпераменту.

В таких умовах подвижники театру жили Україною. Пригноблена, висміювана, вона не здавалась, виходила на герць у просторі культури, підтверджуючи слова поета: «Народ мій е! В його гарячих жилах / Козацька кров пульсує і гуде!». Тож головний акцент вистави – на ствердженні українського театру всупереч забороні. Це слушне нагадування молоді, яка нині не відає, що таке заборони всього українського.

Лариса Брюховецька